

Research Paper

Predicting Social-Emotional Competence Based on the Difficulty of Emotion Regulation and Parents' Psychological Hardiness in Second Year Primary School Students: The Mediating Role of Parents' Psychology Flexibility

Soheila Dehghani¹, Maryam Kadkhodae^{2*}

1- MA Student in Educational Psychology Department of Psychology, Mobarakeh Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

2- Assistant Prof., Department of Psychology, Mobarakeh Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

Received: 2023/12/05

Revised: 2024/05/27

Accepted: 2024/05/28

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jpmm.2024.32814.3895

Keywords:

Social-Emotional Competence, Emotion Regulation Difficulty, Psychological Hardiness, Psychological Flexibility.

Abstract

Background and purpose: The purpose of this research was to predict social-emotional competence in the second-year primary school students based on the difficulty of emotional regulation and psychological hardiness of parents with the mediator role of parents' psychological flexibility.

Methods: The research method-correlation and the statistical population included all the students of the second level of elementary school studying in the academic year 2023-2024 and their parents in Bagh Bahadran city. 328 participants were selected by cluster random sampling method. The research tools are the Zhou and Ee's Students' Social-Emotional Competence Questionnaire (SECQ), the Gertz and Roemer's Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS), the Kubasa's Psychological Hardiness Scale (HS) and Acceptance and Action Questionnaire (AAQ-II). The data was analyzed by structural equation modeling.

Findings: The research findings showed that direct and indirect effects of psychological hardiness on social-emotional competence are significant. The direct and indirect effects of difficulty emotion regulation on social-emotional competence are also significant. The direct effect of psychological hardiness on psychological flexibility and the effect of difficulty in emotion regulation on psychological flexibility are significant. The effect of psychological flexibility on social-emotional competence is also significant.

Conclusion: The findings of this research reveal the role of emotional regulation difficulty, psychological hardiness and psychological flexibility of parents in explaining social-emotional competence. Also, the mediating role of parents' psychological flexibility variable in the relationship between other variables was confirmed.

Citation: Dehghani S, Kadkhodae M. Predicting Social-Emotional Competence Based on the Difficulty of Emotion Regulation and Parents' Psychological Hardiness in Second Year Primary School Students: The Mediating Role of Parents' Psychology Flexibility. Journal of Psychological Methods and Models. 2024; 15(55): 37- 50.

*Corresponding author: Maryam Kadkhodae

Address: Dept. of Psychology, Mobarakeh Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

Tell: (031) 34322105

Email: mkadkhodaie@gmail.com

Extended Abstract

Introduction

Social emotional competence is the process through which students acquire the necessary skills to live in different societies. This skill, which leads to emotional, social and cognitive growth and the regulation of practical tasks and improvement of students' performance, is necessary to organize homework and academic performance and develops their emotional and social abilities. In fact, it is a set of skills that play an important role in children's mental and social health. The aim of the research was to predict social-emotional competence based on the difficulty of emotional regulation and psychological hardiness of parents in second year elementary school students with the mediating role of parents' psychological flexibility. The aim is to answer the question whether social emotional competence can be predicted based on the difficulty of regulating emotions and the psychological hardiness of parents in students with the mediating role of parental psychological flexibility.

Materials and Methods

The method of this research was descriptive-correlation and the statistical population included the students of the second year of elementary school and their parents in Bagh Bahadran city in the academic year of 2023. 328 people were selected using Cohen's formula with a population size of 2256 by cluster random method. In this way, by referring to three girls' schools and three boys' schools, students and their parents were selected based on the sample size (328 people). Criteria for entering the research: informed consent to participate in the research, parents of children in the second year of primary school, living in Bagh Bahadran city and criteria for exiting the research: informed consent to participate in the research, parents of children in higher or lower grades. From the second period of primary school, living in other cities than Bagh Bahadran. The research tools are the Zhou and Ee's Students' Social-Emotional Competence Questionnaire (SECQ), the Gertz and Roemer's Difficulties in Emotional

Regulation Scale (DERS), the Kubasa's Psychological Hardiness Scale (HS) and Acceptance and Action Questionnaire (AAQ-II). In the present study, descriptive statistics indicators of frequency, percentage, mean and standard deviation were used SPSS-24 and AMOS24 statistical software and structural equation method were used for inferential analysis.

Findings

As it was obtained from the results, the final model of the research based on the effect of the difficulty of emotional regulation and psychological hardiness of parents on social-emotional competence with the mediating role of psychological flexibility has a favorable fit. Considering that each of the obtained indices of model fit alone are not the reason for the suitability of the model or its lack of suitability, it is necessary to interpret these indices together. The results show that the fit indices of the model have benefited from a favorable situation as a whole, and therefore, the answer to the research hypothesis is unimpeded. Because in the present research, the relationships between the variables in the structural model of the research were multiple relationships, therefore, there were direct relationships between the variables in the form of two primitives as well as indirect relationships (that is, considering the mediating variables between the defined relationships). The direct effect of psychological hardiness on emotional-social competence is 0.310 and the indirect effect of psychological hardiness on emotional-social competence is 0.247 and significant. In general, the total effect of psychological hardiness on social-emotional competence is positive and significant, which shows the significant effect of the variable of psychological flexibility in this regard. The direct effect of emotion regulation difficulty on emotional-social competence is 0.272 and the indirect effect of emotion regulation difficulty on emotional-social competence is 0.276 and significant. In general, the total effect of emotion regulation difficulty on social-emotional competence is negative and significant, which shows the significant effect of the psychological flexibility variable

in this regard. The direct effect of psychological hardiness on psychological flexibility is 0.513 and the effect of emotion regulation difficulty on psychological flexibility is -0.573 and significant at the 0.05 level (0.05). The effect of psychological flexibility on social-emotional competence is also 0.481 and significant at 0.05 level.

Discussion

The results of this research showed that social-emotional competence can guarantee a person's success in social life and improve the quality of his relationships. Considering the importance of emotional-social competence of students, special attention should be paid to the factors that affect this skill. Parents are one of the factors that affect the emotional-social competence of children and teenagers. In fact, the family plays the most important role in acquiring social-emotional competence because they are the emotional behavior patterns of children. Also, the presence of psychological hardiness in parents and its transmission to children makes them reach a connection based on their own perception of commitment, control and challenging traumatic stimuli and social support from parents, having self-esteem and optimism. Reach and achieve a useful and effective growth experience by controlling stressful situations and thus achieve the necessary social-emotional competence.

Conclusion

The findings of this research reveal the role of emotional regulation difficulty, psychological hardiness and psychological flexibility of parents in explaining social-emotional competence. Also, the mediating role of parents' psychological flexibility variable in the relationship between other variables was confirmed.

Ethical Considerations compliance with ethical guidelines

The cooperation of the participants in the present study was voluntary and accompanied by their consent.

Funding

No funding.

Authors' contributions

Design and conceptualization: Soheila Dehghani.

Methodology and data analysis: Maryam Kadkhodae, Soheila Dehghani.

Supervision and final writing: Maryam Kadkhodae.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

پیش‌بینی شایستگی هیجانی - اجتماعی بر اساس دشواری تنظیم هیجان و سرسختی روان‌شناختی والدین در دانش‌آموزان دوره دوم دبستان: نقش میانجی‌گر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین

سهیلا دهقانی^۱، مریم کدخدایی^{۲*}

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی، واحد مبارکه، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

۲. استادیار گروه روان‌شناسی، واحد مبارکه، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: هدف این پژوهش پیش‌بینی شایستگی هیجانی- اجتماعی در دانش‌آموزان دوره دوم دبستان بر اساس دشواری تنظیم هیجان و سرسختی روان‌شناختی والدین با نقش میانجی‌گر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین بود.

روش: روش پژوهش توصیفی- همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع دوم ابتدایی مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ و والدین‌شان در شهرستان باغ بهادران بود. ۳۲۸ شرکت‌کننده به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسش‌نامه شایستگی هیجانی- اجتماعی دانش‌آموزان ژو و ای، مقیاس دشواری در تنظیم هیجان گرتز و روئمر، مقیاس سرسختی روان‌شناختی کوباسا و همکاران و نسخه دوم پرسش‌نامه پذیرش و عمل بود. داده‌ها با روش مدل‌یابی معادلات ساختاری تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که مقدار اثر مستقیم و غیرمستقیم سرسختی روان‌شناختی بر شایستگی هیجانی- اجتماعی معنادار است. مقدار اثر مستقیم و غیرمستقیم دشواری تنظیم هیجان بر شایستگی هیجانی- اجتماعی نیز معنادار است. مقدار اثر مستقیم سرسختی روان‌شناختی بر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و مقدار اثر دشواری تنظیم هیجان بر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی معنادار می‌باشد. مقدار اثر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی بر شایستگی هیجانی- اجتماعی نیز معنادار است.

نتیجه‌گیری: یافته‌های این پژوهش، نقش دشواری تنظیم هیجان، سرسختی روان‌شناختی و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین را در تبیین شایستگی هیجانی- اجتماعی آشکار می‌سازد. همچنین، نقش میانجی‌گر متغیر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین در رابطه بین سایر متغیرها تأیید شد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۱۴

تاریخ داوری: ۱۴۰۳/۰۳/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۸

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jpmm.2024.32814.3895

واژه‌های کلیدی:

شایستگی هیجانی- اجتماعی، دشواری تنظیم هیجان، سرسختی روان‌شناختی، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی.

* نویسنده مسئول: مریم کدخدایی

نشانی: گروه روان‌شناسی، واحد مبارکه، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

تلفن: ۰۳۱۳۴۳۲۲۱۰۵

پست الکترونیکی: mkadkhodaie@gmail.com

تصمیم‌گیری مطلوب در مورد خویش است و این ویژگی می‌تواند به شایستگی اجتماعی-هیجانی فرزند کمک کند (۱۷-۱۸).

انعطاف‌پذیری روان‌شناختی نیز به معنای آگاهی فرد از انتخاب‌ها و گزینه‌های جایگزین و مناسب بودن در هر موقعیت مفروض، تمایل به انعطاف‌پذیر بودن جهت سازگاری با موقعیت و احساس خودکارآمدی در انعطاف‌پذیر بودن است (۱۹). انعطاف‌پذیری هم‌چنین، به‌عنوان توانایی فرد در بازداری از یک پاسخ غالب اما ناکارآمد و نامناسب و توانایی دستیابی به پاسخ‌های جایگزین درست‌تر تعریف می‌شود (۲۰). از نظر برنستین و همکاران در بسیاری از شرایط، اتخاذ سبک انعطاف‌پذیر در بین والدین، بیش‌ترین تأثیر را برای رشد اجتماعی، شناختی، اخلاقی و عاطفی فرزندان دارد. (۲۱).

کوباسا و همکارانش اظهار داشتند که انعطاف‌پذیری روان‌شناختی افراد سخت‌رو ناشی از شیوه مقابله خاصی است که با ترکیب پویای این مؤلفه همخوان است. در واقع سرسختی ساختار واحدی است که از عمل یکپارچه و هماهنگ این سه مؤلفه مرتبط باهم سرچشمه می‌گیرد (۲۲). به‌عبارتی‌دیگر سرسختی تمایزهای مؤلفه‌ای را از بین می‌برد و در آنها یک همگونی ایجاد می‌کند (۲۳).

همان‌گونه که مینوچین معتقد بود انعطاف‌پذیری والدین نقشی مهم در به وجود آوردن شخصیت سالم و ایجاد شایستگی در فرزندان دارد؛ نتایج پژوهش رن و همکاران در کشور چین بعد از بررسی مکانیسم عوامل مؤثر بر مشکلات رفتاری کودکان پیش‌دبستانی نشان داد که انعطاف‌پذیری روان‌شناختی، ثبات عاطفی و تنظیم هیجانی والدین، مشکلات رفتاری برونی‌سازی و درونی‌سازی کودکان را به‌طور منفی پیش‌بینی می‌کنند (۲۴). هم‌چنین، نتایج پژوهش فلوجاس کانتیراس و همکاران در اسپانیا نشان داد پس از مداخله و پیشرفت انعطاف‌پذیری روان‌شناختی، تنظیم هیجانی و استرس مادر، در کودک مهارت‌های دیدگاه عاطفی و پذیرش بهبود یافت (۲۵). کیان و همکاران در چین نیز نشان دادند سرسختی روان‌شناختی والدین به‌طور قابل‌توجهی باعث مشکلات اجتماعی نوجوانان و تأثیر منفی بر شایستگی هیجانی آن‌ها می‌شود (۲۶).

پژوهش وانگ و همکاران نشان داد که کودکان با آگاهی هیجانی و شایستگی بالا، کم‌تر احتمال دارد که سرکوب بیانی را به‌عنوان یک راهبرد تنظیم هیجان اتخاذ کنند (۲۷). موسوی و همکاران در پژوهشی دریافته‌اند که تنظیم هیجان پدران در واکنش‌های آنها به شایستگی هیجانات کودکان و اجتماعی کردن هیجان توسط آنها نقش تعدیل‌کنندگی ایفا می‌کند (۲۸). کریراس و همکاران نیز دریافته‌اند که مشکلات در تنظیم هیجان و پریشانی روان‌شناختی والدین باعث مشکلات در تنظیم هیجان کودکان می‌شود (۲۹). باتوجه به مطالب گفته شده، اهمیت موضوع و اینکه تاکنون پژوهشی صورت نگرفته است که تمامی متغیرهای مربوط به این پژوهش را با هم مورد بررسی قرار داده باشد، محقق در این پژوهش برآن است که به این سؤال پاسخ علمی بدهد که آیا شایستگی هیجانی-اجتماعی بر اساس دشواری تنظیم هیجان و سرسختی روان‌شناختی والدین در دانش‌آموزان دوره

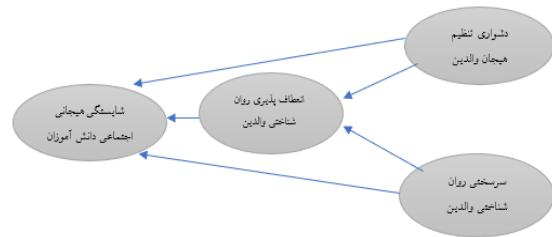
شایستگی هیجانی-اجتماعی فرآیندی است که طی آن مهارت‌های لازم برای زندگی دانش‌آموزان به دست می‌آید (۱) این مهارت برای نظم بخشیدن تکلیف علمی و عملکرد ضروری بوده و توانمندی‌های هیجانی و اجتماعی آنها را پرورش می‌دهد (۲). در واقع مجموعه مهارت‌هایی است که نقش مؤثر و مهمی در سلامت روانی و اجتماعی کودکان دارد (۳). ژو و ای (۴) پنج مهارت شایستگی هیجانی اجتماعی بر اساس مبانی نظری مدل همکاری یادگیری آموزشگاهی هیجانی-اجتماعی را خودآگاهی، آگاهی اجتماعی، خود‌مدیریتی، مدیریت رابطه و تصمیم‌گیری مسئولانه مشخص نمودند.

نقص در تنظیم هیجان، عاملی کلیدی برای کارکردهای فرد و رشد اجتماعی دانش‌آموزان محسوب می‌شود. گراتز و روئمر (۵) در این باره شش دشواری تنظیم هیجان شامل نپذیرفتن پاسخ هیجانی، دشواری در انجام رفتار هدفمند، دشواری در کنترل تکانه، فقدان آگاهی هیجانی، دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجانی و نداشتن وضوح هیجانی را مطرح کردند. دشواری می‌تواند به‌صورت گسترده‌ای بر روابط نوجوان-والد تأثیر بگذارد؛ بنابراین، کمک به کودکان برای مدیریت تعارض‌ها به‌صورتی سازگارانه تکلیف رشدی مهمی برای نوجوانان به شمار می‌رود و با کارکرد روانی-اجتماعی آنها مرتبط است (۶). تنظیم هیجان توانایی نظارت، ارزیابی و تعدیل واکنش‌های هیجانی به‌خصوص در زمینه رفتارهای معطوف به هدف است (۷-۸). شیوه تعامل والدین و فرزندان در بهزیستی روانی آنان از درجه اهمیت بالایی برخوردار است. به‌گونه‌ای که باعث شایستگی هیجانی-اجتماعی دانش‌آموزان شده و این الگوها در دوره‌های بعدی زندگی شامل نوجوانی و بزرگسالی می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای بر ویژگی‌های شخصیتی، ارتباطات بین فردی و شایستگی هیجانی-اجتماعی کودک داشته باشد (۹).

یکی دیگر از متغیرهای مرتبط با شایستگی اجتماعی-هیجانی، سرسختی روان‌شناختی می‌باشد. سرسختی روان‌شناختی^۱ به‌صورت تلاش مثبت و آگاهانه همراه با سرسختی برای بهره‌گیری بهینه از توانایی‌های ذهنی-جسمی تعریف شده است (۱۰). سرسختی به معنی ترکیبی از باورها در مورد خویشتن و جهان است که از سه مؤلفه تعهد، کنترل و مبارزه‌جویی تشکیل شده است (۱۱-۱۲). سرسختی که از نظر فلسفی کم و بیش با واژه‌های چون شهود، جسارت، بی‌پروایی، شهامت و پایداری وجه اشتراک دارد توسط کوباسا معرفی و توسط همکارانش گسترش یافت (۱۳). سرسختی ویژگی شخصیتی است که فرد واجد آن قادر به حل کارآمد چالش‌ها است و در مواجهه با حوادث از آن به‌عنوان منبع مقاومت و همانند سپری محافظ استفاده می‌کند (۱۴-۱۵). از جهتی دیگر سرسختی روان‌شناختی را یک انگیزش و عامل درونی هدایت می‌کند و به همین جهت از ثبات و پایداری زیادی برخوردار است (۱۶). وجود این سازه، والدین را در شرایط سخت پیش می‌برد و آن‌ها را یاری می‌دهد تا وقایع تهدیدآمیز را با موفقیت بیش‌تری پشت سر بگذرانند. لذا، سرسختی، توانایی درک درست شرایط بیرونی و قابلیت

¹ Psychological Stubbornness

دوم دبستان با نقش میانجی‌گر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین قابل پیش‌بینی است؟

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

مواد و روش‌ها

روش این پژوهش توصیفی- همبستگی و از نوع مدل‌یابی ساختاری و جامعه آماری شامل دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی و والدین آنها در شهرستان باغ بهادران، در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. از جامعه ۲۲۵۶ نفر دانش‌آموز این منطقه به روش تصادفی خوشه‌ای با مراجعه به سه مدرسه دخترانه و سه مدرسه پسرانه ۳۲۸ دانش‌آموز و والدین آنها انتخاب شدند. از ۳۲۸ نفر شرکت‌کننده، ۱۹۳ دختر و ۱۳۵ پسر بودند که ۱۲۳ نفر (۳۷/۵ درصد) از آنان کلاس چهارم، ۶۵ نفر (۱۹/۸ درصد) کلاس پنجم و ۱۴۰ نفر (۴۲/۷ درصد) کلاس ششم بودند. در این پژوهش، از شاخص‌های آمار توصیفی فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار، استفاده شد. به منظور تحلیل استنباطی از نرم‌افزار آماری SPSS-24 و AMOS24 و روش معادلات ساختاری استفاده شد. ابزار گردآوری داده‌ها به قرار زیر است:

الف) پرسش‌نامه شایستگی هیجانی- اجتماعی

دانش‌آموزان: پرسش‌نامه ۲۵ سؤالی با ۵ مؤلفه خودآگاهی، آگاهی اجتماعی، خود‌مدیریتی، مدیریت رابطه و تصمیم‌گیری مسئولانه ژو و ای (۴) برگرفته از یافته‌های مرکز همکاری یادگیری هیجانی- اجتماعی آموزشگاهی در سال ۲۰۰۸ است و دارای اعتبار بالای ۰/۷۰ گزارش شد. این پرسش‌نامه دارای توانایی شناسایی دانش‌آموزان با توانایی بالا و پایین شایستگی هیجانی- اجتماعی است (۱). پرسش‌نامه از همسانی درونی قابل‌قبولی برخوردار است و ضرایب آلفای کرونباخ در زیر مقیاس‌های آن بین ۰/۷۷ تا ۰/۸۰ است. این پرسش‌نامه توسط دانش‌آموزان تکمیل شد. هنگام پاسخگویی به این پرسش‌نامه پژوهشگر در کنار دانش‌آموزان بود تا در صورتی که در مورد سؤالات پرسش‌نامه ابهامی برای آنان وجود داشت پاسخگو باشد.

ب) مقیاس دشواری در تنظیم هیجان گرتز و روئمر:

این پرسش‌نامه یک ابزار سنجش ۴۱ آیتمی خودگزارش‌دهی است. این مقیاس جنبه‌های مختلف اختلاف در تنظیم هیجانی را می‌سنجد. تحلیل عاملی وجود ۶ عامل عدم پذیرش پاسخ‌های هیجانی، دشواری

در انجام رفتار هدفمند، دشواری در کنترل تکانه، فقدان آگاهی هیجانی، دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجانی، عدم وضوح هیجانی را نشان داده است. نتایج حاکی از این است که این مقیاس از همسانی درونی بالایی، ۰/۹۳ برخوردار می‌باشد (۵). هر شش زیرمقیاس مقیاس دشواری در تنظیم هیجان آلفای کرونباخ بالای ۰/۸۰ دارند. هم‌چنین، مقیاس دشواری در تنظیم هیجان دارای همبستگی معناداری با مقیاس NMR و پرسش‌نامه پذیرش و عمل^۳ دارد (۵- ۳۰-۳۱). در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۲ به دست آمد. این پرسش‌نامه توسط والدین دانش‌آموزان پاسخ داده شد.

ج) مقیاس سرسختی روان‌شناختی کوباسا (HS):

مقیاس ۲۰ سؤالی سرسختی توسط کوباسا و همکارانش در سال ۱۹۸۲ ساخته شده است و شامل خرده‌آزمون‌های چالش، تعهد و کنترل با طیف لیکرت می‌باشد. کوباسا ضریب همبستگی زیرمقیاس‌ها با کل پرسش‌نامه را برای تعهد ۰/۸۵، برای کنترل ۰/۶۵ و برای چالش ۰/۷۰ گزارش می‌دهد (۲۲، ۳۲). مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که مؤلفه‌های سرسختی یعنی کنترل، تعهد و چالش به ترتیب هریک از ضرایب پایایی قابل قبول برخوردارند و ضریب پایایی کل مقیاس نیز ۰/۷۵ برآورد شدند (۳۳-۳۴). در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۳ به دست آمد. این پرسش‌نامه توسط والدین دانش‌آموزان پاسخ داده شد.

د) پرسش‌نامه پذیرش و عمل (نسخه دوم):

این پرسش‌نامه ۱۰ پرسش دارد که به وسیله بوند و همکاران تدوین شده است. این پرسش‌نامه سازه‌ای را می‌سنجد که به تنوع، پذیرش، اجتناب تجربی و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی برمی‌گردد (۳۵). نمرات بالاتر در این آزمون نشان‌دهنده انعطاف‌پذیری روان‌شناختی بالاتر می‌باشد. این مقیاس بر اساس مقیاس لیکرت است. این پرسش‌نامه توسط والدین دانش‌آموزان پاسخ داده شد. تحلیل عاملی اکتشافی نسخه فارسی، دو عامل اجتناب از تجارب هیجانی و کنترل روی زندگی را گزارش دادند. هم‌چنین همسانی درونی و ضریب تنصیف پرسش‌نامه (۰/۸۹-۰/۷۱) رضایت‌بخش بود (۳۶). در این پژوهش نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمد. این پرسش‌نامه توسط والدین دانش‌آموزان پاسخ داده شد.

نتایج

گزارش توصیفی متغیرهای حاضر در پژوهش در جدول (۱) آورده شده است. در این جدول برای هر یک از متغیرهای پژوهش و خرده مقیاس‌های مربوطه، شاخص‌های توصیفی شامل کم‌ترین، بیش‌ترین، میانگین، انحراف استاندارد، ضریب کشیدگی و ضریب چولگی مربوط بیان شده است.

³ Acceptance and Action Questionnaire (AAQ)

² Students' Emotional-Social Competence Questionnaire (SECQ)

جدول ۱- مشخصات توصیفی متغیر دشواری تنظیم هیجان، سرسختی روان‌شناختی، شایستگی هیجانی اجتماعی و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و خرده مقیاس‌ها

متغیرها	کم‌ترین	بیش‌ترین	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
دشواری تنظیم هیجان	۴۲	۱۴۴	۶۷/۳۱	۲۴/۲۵	۰/۲۴۹	-۰/۷۱۸
عدم پذیرش پاسخ‌های هیجانی	۶	۲۶	۱۲/۱	۴/۲۶	۰/۴۳۳	-۰/۵۸۸
دشواری در انجام رفتار هدفمند	۵	۱۹	۹/۱۵	۳/۳۵	۰/۳۶۱	-۱/۱۶۰
دشواری در کنترل تکانه	۶	۲۶	۱۰/۱۲	۴/۲۷	۰/۴۷۴	-۰/۶۳۴
فقدان آگاهی هیجانی	۶	۲۶	۱۱/۵۰	۴/۲۰	۰/۵۳۹	-۰/۴۸۵
دسترسی محدود به راهبردهای تنظیم هیجان	۸	۳۳	۱۴/۰۹	۵/۷۵	۰/۴۰۰	-۰/۷۰۴
عدم وضوح هیجانی	۵	۲۰	۱۰/۳۹	۳/۹۹	۰/۳۲۰	-۰/۱۶۳
سرسختی روان‌شناختی	۰	۵۳	۳۱/۷۸	۱۶/۳۶	۰/۲۳۰	-۰/۴۵۱
تعهد	۰	۲۴	۱۱/۳۸	۷/۵۱	۰/۳۰۸	-۰/۳۲۰
کنترل	۰	۲۱	۱۲/۸۳	۵/۹۹	۰/۳۳۸	-۰/۲۲۷
چالش	۰	۱۱	۷/۵۷	۳/۴۹	۰/۴۰۹	-۰/۲۷۱
شایستگی هیجانی اجتماعی	۳۰	۱۱۲	۸۱/۲۹	۲۱/۱۹	-۰/۳۲۴	-۰/۶۲۴
خودآگاهی	۵	۲۵	۱۶/۵۹	۵/۳۷	-۰/۳۳۷	-۰/۹۷۱
آگاهی اجتماعی	۴	۲۰	۱۳/۶۸	۳/۴۹	۰/۱۰۷	-۰/۸۱۸
خودمدیریتی	۶	۲۹	۱۹/۶۸	۶/۳۴	۰/۱۳۶	-۰/۲۴۱
تصمیم‌گیری مسئولانه	۵	۲۵	۱۶/۱۷	۴/۵۶	۰/۱۵۲	-۰/۸۶۱
مدیریت رابطه	۵	۲۵	۱۵/۱۶	۴/۰۴	۰/۱۰۸	-۰/۴۴۹
انعطاف‌پذیری روان‌شناختی	۲۰	۶۰	۳۰/۷۶	۱۲/۵۷	۰/۲۶۸	-۰/۱۹۵

بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

همه متغیرها نرمال می‌باشد. با توجه به توزیع نرمال متغیرهای پژوهش، از آزمون‌های پارامتریک استفاده شد و جهت برازش مدل و بررسی فرضیه‌ها از نرم افزار Amos استفاده گردید.

بر اساس جدول زیر، سطح معناداری تمامی متغیرها بالاتر از ۰/۰۵ می‌باشد و در سطح اطمینان ۹۵ درصد بدان معناست که نرمال بودن توزیع داده‌ها تأیید می‌شود. به عبارتی در سطح اطمینان ۹۵ درصد توزیع

جدول ۲- بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

کولموگروف-اسمیرنوف	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری
	۰/۱۲۷	۳۲۰	۰/۱۴۴
عدم پذیرش پاسخ‌های هیجانی	۰/۲۱۶	۳۲۰	۰/۴۲۱
دشواری در انجام رفتار هدفمند	۰/۲۱۵	۳۲۰	۰/۱۱۲
دشواری تنظیم هیجان	۰/۲۰۷	۳۲۰	۰/۲۱۱
فقدان آگاهی هیجانی	۰/۲۸۴	۳۲۰	۰/۴۱۱
دسترسی محدود به راهبرد تنظیم هیجان	۰/۲۴۱	۳۲۰	۰/۳۲۱
عدم وضوح هیجانی	۰/۱۶۱	۳۲۰	۰/۴۱۲
تعهد	۰/۱۷۴	۳۲۰	۰/۲۳۴
کنترل	۰/۲۱۳	۳۲۰	۰/۲۱۴
چالش	۰/۲۴۱	۳۲۰	۰/۱۲۳
خودآگاهی	۰/۱۳۶	۳۲۰	۰/۱۴۵
آگاهی اجتماعی			

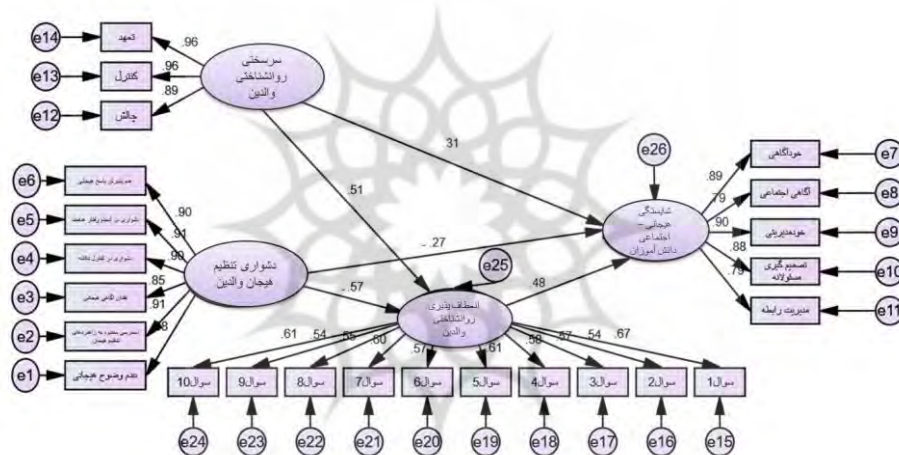
خود مدیریتی	۰/۲۲۳	۳۲۰	۰/۳۳۱
تصمیم‌گیری مسئولانه	۰/۲۶۵	۳۲۰	۰/۳۴۵
مدیریت رابطه	۰/۲۴۱	۳۲۰	۰/۱۲۳
تنوع	۰/۱۶۱	۳۲۰	۰/۴۱۱
پذیرش	۰/۱۷۴	۳۲۰	۰/۳۳۱
اجتناب تجربی	۰/۲۸۴	۳۲۰	۰/۴۱۲

انعطاف‌پذیری روان‌شناختی

اصلاح داده‌های پرت

در این پژوهش، جهت بررسی داده‌های پرت تک‌متغیری با استفاده از برنامه SPSS نمره‌های Z متغیرها محاسبه شد. نتایج نشان داد که نمره‌های ۱۲ آزمودنی ۳ انحراف معیار بالا یا پایین میانگین بود، لذا، در تحلیل فرضیه‌ها، این افراد حذف شدند. هم‌چنین، جهت بررسی داده‌های پرت چندمتغیری، فاصله ماکسیمالی (فاصله ماکسیمالی بین پیش‌بین محاسبه شد. اگر بیش‌ترین فاصله ماکسیمالی از معین (تعداد متغیرهای پیش‌بین) ارزش‌های دو بحرانی با درجات آزادی معین (تعداد متغیرهای پیش‌بین) در سطح $\alpha = 0.01$ باشد، مشکل داده‌های پرت چندمتغیری وجود

دارد. کم‌ترین و بیش‌ترین مقدار فاصله ماکسیمالی از معین در این پژوهش به ترتیب ۰/۰۴۵ و ۲/۶ به دست آمده‌اند. با توجه به اینکه مجذور خی جدول با درجه آزادی ۲ برابر با ۴/۳۳۱ است و از طرفی، چون بیش‌ترین مقدار فاصله ماکسیمالی از معین ۲/۶ کوچکتر از مجذور خی جدول است، لذا، وجود داده‌های پرت چندمتغیری در داده‌های گردآوری شده مشهود نیست. پس از بررسی پیش‌فرض‌های لازم، مدل مورد فرض پژوهش آزمون شد.

شکل ۲- تأثیر دشواری تنظیم هیجان و سرسختی روان‌شناختی والدین بر شایستگی هیجانی- اجتماعی دانش‌آموزان با نقش میانجی‌گر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین

همان‌گونه که از شکل (۲) مشخص است، مقدار اثر مستقیم سرسختی روان‌شناختی بر شایستگی هیجانی- اجتماعی ۰/۳۱۰ و مقدار اثر غیرمستقیم سرسختی روان‌شناختی بر شایستگی هیجانی- اجتماعی ۰/۲۴۷ مثبت و معنادار است. مقدار اثر مستقیم دشواری تنظیم هیجان بر شایستگی هیجانی- اجتماعی ۰/۲۷۲ - و مقدار اثر غیرمستقیم دشواری تنظیم هیجان بر شایستگی هیجانی- اجتماعی ۰/۲۷۶ - منفی و معنادار است. مقدار اثر مستقیم سرسختی روان‌شناختی بر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی ۰/۵۱۳ و مقدار اثر دشواری تنظیم هیجان بر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی ۰/۵۷۳ - و در

سطح ۰/۰۵ معنادار می‌باشد ($p < 0.05$). مقدار اثر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی بر شایستگی هیجانی- اجتماعی نیز ۰/۴۸۱ و در سطح ۰/۰۵ معنادار است. با توجه به اینکه هر یک از شاخص‌های به‌دست‌آمده برازش مدل به‌تنهایی دلیل برازندگی مدل یا فقدان برازندگی آن نیستند، نیاز است که این شاخص‌ها در کنار یکدیگر و با هم تفسیر کرد. نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد، شاخص‌های برازش مدل در مجموع از وضعیت مطلوبی بهره‌مند شده‌اند و بنابراین، پاسخ به فرضیه پژوهش بلامانع است.

جدول ۳- معیارهای برازش مدل

NFI	IFI	RMSEA	X ² /DF	DF	X ²	مدل
۰/۹۱۲	۰/۹۶۹	۰/۰۶	۴/۳۲۱	۲۴۷	۱۰۶۷/۲۷۷	قابل قبول
قابل قبول	قابل قبول	برازش مناسب	برازندگی خوب	-	-	نتیجه

جدول ۴- معیارهای برازش مدل

شاخص‌های برازش مدل	بازه	نتیجه
X ² /DF	کم‌تر از ۲	برازندگی عالی
	بین ۲ تا ۵	برازندگی خوب
	بیش از ۵	برازندگی ضعیف و غیرقابل قبول
CFI	بیش از ۰/۹	مورد قبول
NFI	نزدیک ۱	مورد قبول
IFI	بیش از ۰/۹	مورد قبول
RMSEA	بین ۰/۰۸ تا ۰/۱	برازش متوسط
	بین ۰/۰۵ تا ۰/۰۸	برازش مناسب
	کم‌تر از ۰/۰۵	برازش عالی

نتایج جدول (۳) و مقایسه آن با جدول (۴) نشان داده است که مدل نهایی پژوهش مبنی بر تأثیر دشواری تنظیم هیجان و سرسختی روان‌شناختی والدین بر شایستگی هیجانی-اجتماعی با نقش میانجی‌گر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی از برازش مطلوبی برخوردار است. چون در این پژوهش روابط بین متغیرها در مدل ساختاری پژوهش، روابط چند گانه بوده است، بنابراین، به شرح زیر روابط مستقیم بین متغیرها به صورت دو بدویی و نیز روابط غیرمستقیم (یعنی در نظر گرفتن متغیرهای میانجی بین روابط تعریف شده) وجود داشته است:

جدول ۵- نوع اثر و ضریب تأثیر متغیرها

نوع اثر	رابطه دویه دویی متغیرها	مقدار اثر
۱	سرسختی روان‌شناختی ← شایستگی هیجانی، اجتماعی	۰/۳۱۰
۲	سرسختی روان‌شناختی ← انعطاف‌پذیری روان‌شناختی	۰/۵۱۳
۳	دشواری تنظیم هیجان ← شایستگی هیجانی، اجتماعی	-۰/۲۷۲
۴	دشواری تنظیم هیجان ← انعطاف‌پذیری روان‌شناختی	-۰/۵۷۳
۵	انعطاف‌پذیری روان‌شناختی ← شایستگی هیجانی، اجتماعی	۰/۴۸۱
۶	سرسختی روان‌شناختی ← انعطاف‌پذیری روان‌شناختی ← شایستگی هیجانی، اجتماعی	۰/۲۴۷
۷	دشواری تنظیم هیجان ← انعطاف‌پذیری روان‌شناختی ← شایستگی هیجانی، اجتماعی	-۰/۲۷۴

در آزمون سوبل، مقدار Z-value از راه فرمول زیر بدست می‌آید، در صورت بیش‌تر شدن این مقدار از ۱/۹۶ می‌توان در سطح ۹۵ درصد معنادار بودن تأثیر میانجی متغیر را تأیید نمود، با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون سوبل (۲/۴۱)، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی به‌عنوان متغیر میانجی است به دلیل اینکه Z-value از ۱/۹۶ بیش‌تر می‌باشد.

$$\frac{0/51 \times 0/48}{\sqrt{(0/48^2 \times 0/75^2) + (0/51^2 \times 0/54^2) + (0/75^2 \times 0/54^2)}} = 2/41$$

در مدل نهایی (اصلاح شده) در حالت ضرایب استاندارد گزارش شده است. با توجه به جدول (۶) تمام ضرایب در سطح ۰/۰۵ (P < ۰/۰۵) معنادار است.

جدول ۶- ضرایب استاندارد مدل

ضرایب استاندارد	خطای معیار	مقدار بحرانی	سطح معنی‌داری
۰/۳۱۰	۰/۶۳۲	۲/۱۷۵	۰/۰۲۸
۰/۵۱۳	۰/۷۵۲	۳/۲۳۲	۰/۰۰۴
-۰/۲۷۲	۰/۴۱۶	۲/۰۰۴	۰/۰۴۱
-۰/۵۷۳	۰/۴۳۷	۳/۷۹۱	۰/۰۰۱
۰/۴۸۱	۰/۵۴۱	۳/۱۰۴	۰/۰۰۷

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش پیش‌بینی شایستگی هیجانی- اجتماعی بر اساس دشواری تنظیم هیجان و سرسختی روان‌شناختی والدین در دانش‌آموزان دوره دوم دبستان؛ با نقش میانجی‌گر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین بود. یافته‌های پژوهش در راستای نتایج پژوهش‌های قبلی قرار دارد.

در بررسی رابطه مستقیم سرسختی روان‌شناختی با انعطاف‌پذیری و در تأیید یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت سرسختی روان‌شناختی و انعطاف‌پذیری با یکدیگر رابطه دارد. نتیجه این پژوهش با پژوهش اصغری ابراهیم‌آباد و همکاران (۱۲) هم سو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت تعهد یکی از سازه‌های سرسختی است، فردی که دارای خصوصیت تعهد است، فعالیت‌های زندگی را جالب، بااهمیت و معنی‌دار در نظر می‌گیرد. چنین دیدگاهی، شدت فشار وقایع را کاهش می‌دهد و به فرد کمک می‌کند تا موقعیت‌ها را قابل کنترل ارزیابی کند و همین امر موجب افزایش انعطاف‌پذیری در فرد می‌شود (۱۲). هم‌چنین، افراد سرسخت از لحاظ روان‌شناختی، در زندگی کارآمدترند، نسبت به فعالیت‌هایشان اطمینان بیشتری دارند و از باورها و تغییرات جدید استقبال می‌کنند (۱۴). در واقع مبارزه‌جویی که یکی از مؤلفه‌های سرسختی می‌باشد باوری است دال بر طبیعی و مثبت دانستن تغییرهای زندگی. فرد دارای این باور، تغییرهای مثبت یا منفی که نیازمند سازگاری مجدد هستند را فرصتی برای یادگیری و رشد بیشتر می‌داند و نه تهدیدی برای امنیت و آسایش خود. چنین باوری، انعطاف‌پذیری شناختی و قدرت تحمل رویدادها و موقعیت‌های مبهم و ناراحت‌کننده را به همراه دارد (۲۲).

بررسی رابطه مستقیم دشواری تنظیم هیجان با انعطاف‌پذیری نشان داد رابطه‌ای منفی بین دشواری تنظیم هیجان و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی وجود دارد. نتیجه این پژوهش با پژوهش شعبان نژاد و همکاران (۲۰) هم سو می‌باشد. می‌توان گفت تنظیم هیجان به ظرفیت نظارت، ارزیابی، فهم و اصلاح واکنش‌های هیجانی به شیوه‌ای که برای عملکرد بهنجار سودمند است، اشاره دارد. به عبارتی دیگر توانایی استفاده از راهبردهای مناسب موقعیت برای تنظیم پاسخ‌های هیجانی در برخورد با اهداف شخصی و نیازهای متفاوت؛ بنابراین، تنظیم هیجان مؤثر منجر به انعطاف‌پذیری روان‌شناختی می‌گردد. به بیان دیگر، افرادی که دارای دشواری تنظیم هیجان می‌باشند، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی کم‌تری دارند. بنابراین، والدینی که راهبردهای تنظیم هیجان مناسبی را اتخاذ می‌کنند انعطاف‌پذیری بیشتری نشان داده و در برخورد با چالش‌های زندگی سطح تنش درون خانواده را می‌توانند کنترل کنند و محیطی مناسب‌تر برای پرورش فرزندانشان مهیا می‌کنند.

در بررسی رابطه مستقیم سرسختی روان‌شناختی والدین با شایستگی هیجانی- اجتماعی فرزندان نتیجه این پژوهش با پژوهش کیان و همکاران (۲۶) هم سو می‌باشد. بنابراین، می‌توان گفت افرادی که دارای سرسختی روان‌شناختی بالایی هستند، از لحاظ اجتماعی افراد ماهری هستند و از شبکه‌های اجتماعی قدرتمندی برخوردارند؛ به طوری که می‌توانند در زمان حل مشکلات به آن‌ها مراجعه کنند. سرسختی روان‌شناختی باعث می‌شود که افراد نسبت به قابلیت‌ها و توانایی‌های خود نگرش مثبتی داشته باشند و در برخورد با چالش‌ها و مشکلات،

به‌جای کناره‌گیری، با آن‌ها روبه‌رو شوند و بکوشند آن‌ها را حل کنند؛ بنابراین، والدینی که سرسختی روان‌شناختی بالایی دارند می‌توانند الگوهای مناسبی برای دانش‌آموزان در برخورد با مشکلات و چالش‌های زندگی باشند و مبارزه‌جویی و حل مشکلات به شیوه مناسب را به فرزندانشان بیاموزند، الگوگیری دانش‌آموزان از چنین والدینی منجر به افزایش مهارت‌های هیجانی- اجتماعی آنان می‌گردد.

نتایج بررسی رابطه مستقیم دشواری تنظیم هیجان والدین با شایستگی هیجانی- اجتماعی فرزندان با پژوهش زینسر و همکاران (۳۷) همخوانی دارد. در این رابطه می‌توان گفت که توانایی تنظیم هیجان به والدین امکان را می‌دهد تا برانگیختگی‌ها و تجربه‌های هیجانی را در سطح روابط بین‌فردی مدیریت و تعدیل کند؛ بنابراین، تنظیم هیجان والدین افزون بر این که می‌تواند در ایجاد روابط بهتر آن‌ها با فرزندان مؤثر باشد، والدین را به‌عنوان الگوهای مناسب برای فرزندان در کسب مهارت‌های هیجانی- اجتماعی معرفی می‌کنند (۳۷). در واقع، خانواده مهم‌ترین نقش را در کسب شایستگی هیجانی- اجتماعی دارد؛ زیرا آنها الگوهای رفتاری هیجانی فرزندان هستند و در صورتی که والدین توانایی مدیریت و کنترل هیجان، مدیریت مؤثر و پاسخگویی به یک تجربه هیجانی را نداشته باشند، رفتارهایی همچون پرخاشگری، عصبانیت و خشونت، موجب می‌شود تا فرزندان نتوانند مهارت‌های لازم در جهت رسیدن به شایستگی هیجانی- اجتماعی را کسب کنند، زیرا فرزندان به‌طور ناخودآگاه از راهبردهای تنظیم هیجان والدین برای کنار آمدن با موقعیت‌های دشوار، بارها در طول روز استفاده می‌کنند و در صورتی که از این راهبردها نتوانند استفاده کنند، نمی‌توانند به شایستگی‌های لازم در زندگی دست یابند.

نتایج بررسی رابطه مستقیم انعطاف‌پذیری والدین با شایستگی هیجانی- اجتماعی فرزندان آنها با نتایج پژوهش ژانگ و همکاران (۳۸) هم سو می‌باشد. می‌توان گفت انعطاف‌پذیری والدین در برخورد با چالش‌های مهم خانوادگی علاوه بر این که می‌تواند الگوی مناسبی برای فرزندان باشد، منجر به ایجاد محیطی آرام‌بخش و بدون استرس می‌گردد، و به فرزندان کمک می‌کند تا با خاطری آسوده در کسب مهارت‌های اجتماعی گام بردارند. هم‌چنین، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین در پاسخگویی آنها به احساسات فرزندانشان نقش مثبت و سازنده‌ای دارد، در صورتی که واکنش والدین نسبت به احساسات کودک مثبت و حمایتی باشد، کودک می‌تواند از لحاظ هیجانی شایستگی لازم را کسب کند.

در بررسی رابطه غیرمستقیم دشواری تنظیم هیجان والدین با شایستگی هیجانی اجتماعی فرزندانشان از راه متغیر انعطاف‌پذیری والدین می‌توان گفت دشواری تنظیم هیجان والدین با شایستگی هیجانی- اجتماعی دانش‌آموزان از راه انعطاف‌پذیری والدین رابطه دارد. این نتایج با پژوهش زینسر و همکاران (۳۷)، صالحی و همکاران (۳۹) و دوپاتول و همکاران (۴۰) همخوانی دارد. با توجه به اهمیت شایستگی هیجانی- اجتماعی دانش‌آموزان، بایستی به عواملی که بر این مهارت تأثیرگذار است توجه نشان داد. در واقع خانواده مهم‌ترین نقش را در کسب شایستگی هیجانی- اجتماعی دارد؛ زیرا آنها الگوهای رفتاری هیجانی فرزندان هستند و در صورتی که والدین توانایی مدیریت و کنترل

رویدادهای زندگی آموزش داده شود تا از این راه آنها بتوانند شایستگی هیجانی-اجتماعی فرزندان خود را رشد دهند. افزون بر این آموزش والدین در زمینه تکنیک‌های راهبردهای مقابله‌ای مسئله مدار جهت افزایش انعطاف‌پذیری آنها و نهایتاً شایستگی هیجانی-اجتماعی فرزندان می‌تواند مؤثر باشد. همچنین، با توجه به اهمیتی که مؤلفه‌ی شایستگی اجتماعی-هیجانی در موفقیت فردی اشخاص دارد، شایسته است که بهبود و تقویت مهارت‌های اجتماعی-هیجانی دانش آموزان، بیش از پیش مورد توجه مسئولین آموزش و پرورش قرار بگیرد.

محدود بودن نتایج پژوهش به والدین و دانش‌آموزان دوره دوم دبستان شهرستان باغ بهادران و احتیاط در تعمیم نتایج به جامعه آماری والدین و دانش‌آموزان شهرهای محدودیت مهم این پژوهش به شمار می‌رود. پیشنهاد می‌شود پژوهشگران با استفاده از چهار متغیر (شایستگی هیجانی-اجتماعی دانش‌آموزان، دشواری تنظیم هیجان، سرسختی روان‌شناختی و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین) در جامعه آماری دیگر موضوع پژوهش خود را اجراء کنند تا پیشینه قوی‌تری برای این موضوع بوجود آید. همچنین، پیشنهاد می‌شود این پژوهش در جامعه آماری والدین و دانش‌آموزان دوره‌های تحصیلی دیگر نیز انجام شود تا گستره تعمیم‌پذیری آن افزایش یابد و نیز پیشنهاد می‌شود شایستگی هیجانی-اجتماعی دانش‌آموزان با دیگر متغیرهای خانوادگی مورد سنجش قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این پژوهش اصول اخلاقی رعایت شده و آزمودنی‌ها با رضایت و آگاهی کامل، پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کردند.

حامی مالی

هزینه این پژوهش توسط نویسندگان مقاله تأمین شده است.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده‌پردازی: سهیلا دهقانی

روش‌شناسی و تحلیل داده‌ها: مریم کدخدایی؛ سهیلا دهقانی

نظارت و نگارش نهایی: مریم کدخدایی

تعارض منافع

در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

سپاسگزاری

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که از دانش‌آموزان و والدین آنها، همچنین، مدیران مدارس که در انجام این مطالعه همکاری‌های لازم را به عمل آوردند، تشکر و قدردانی به عمل آورند.

هیجان، انعطاف‌پذیری و مدیریت مؤثر و پاسخگویی به یک تجربه هیجانی را نداشته باشند، رفتارهایی همچون پرخاشگری، عصبانیت و خشونت، موجب می‌شود تا فرزندان نتوانند مهارت‌های لازم در جهت رسیدن به شایستگی هیجانی-اجتماعی را کسب کنند، زیرا فرزندان به‌طور ناخودآگاه از راهبردهای تنظیم هیجان والدین برای کنار آمدن با موقعیت‌های دشوار، بارها در طول روز استفاده می‌کنند و در صورتی که از این راهبردها نتوانند استفاده کنند، نمی‌توانند به شایستگی‌های لازم در زندگی دست یابند. دشواری تنظیم هیجان والدین با انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین و همچنین، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین با شایستگی هیجانی-اجتماعی دانش‌آموزان رابطه دارد. تنظیم هیجان به مجموعه‌ای از راهبردهای متمایز و هدفمندی گفته می‌شود که افراد برای کنترل، نظارت و چگونگی ابراز هیجان‌های خود به کار می‌گیرند. اگر تنظیم هیجان به درستی انجام نگیرد، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین نیز متعارف نخواهد بود و این عوامل باعث پایین آمدن شایستگی هیجانی-اجتماعی فرزندان خواهد شد (۳۹).

یافته آخر پژوهش این بود که سرسختی روان‌شناختی والدین به میانجی انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین با شایستگی هیجانی-اجتماعی رابطه دارد. این نتیجه با پژوهش وانگ و همکاران (۴۱) هم سو می‌باشد. در بررسی رابطه غیرمستقیم سرسختی روان‌شناختی والدین با شایستگی هیجانی اجتماعی فرزندان از راه متغیر انعطاف‌پذیری والدین می‌توان گفت تقویت شایستگی اجتماعی-هیجانی کودکان و نوجوانان موجب تقویت با تغییر نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتار و ارتقاء سطح عزت‌نفس و تعاملات اجتماعی کودکان و نوجوانان می‌شود که این تغییرات به نوبه خود موجب رفتارهای مثبت و سازنده در حوزه روابط اجتماعی می‌شود. شایستگی اجتماعی-هیجانی، می‌تواند موفقیت فرد را در زندگی اجتماعی تضمین نماید و کیفیت روابط او را ارتقا بخشد. حال از دیدگاه خانواده‌درمانی، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین یکی از عوامل مهم ایجاد شایستگی هیجانی-اجتماعی است و پاسخ‌های رفتاری و عاطفی والدین به‌طور مستقیم بر رفتار فرزندان تأثیرگذار است، مهارت‌هایی همچون چگونگی مقابله والدین با استرس، توانایی مقابله با استرس و کنترل هیجانات که نشان‌دهنده انعطاف‌پذیری والدین در برابر محرک‌ها است، نقش مهمی در به وجود آوردن شخصیت سالم و ایجاد شایستگی در فرزندان دارد زیرا فرزندان الگوهای رفتاری هیجانی خود را از والدین دریافت می‌کنند و بعدها در زندگی بکار می‌گیرند.

با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود که برای والدینی که با دشواری در تنظیم هیجانی مواجه هستند که این امر ممکن است بر شایستگی هیجانی-اجتماعی فرزندان آنها تأثیر منفی بگذارد، کارگاه آموزش مهارت‌های مدیریت و کنترل هیجانات برگزار شود تا بدین طریق آنها بتوانند شایستگی هیجانی-اجتماعی فرزندان خود را رشد دهند. همچنین، با توجه به نتایج پژوهش مبنی بر رابطه شایستگی هیجانی-اجتماعی دانش‌آموزان با سرسختی و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین آنها پیشنهاد می‌شود که به والدین بر اساس سرسختی روان‌شناختی، تکنیک شناخت و توصیف واقع‌گرایانه

References

- 1- Imamgholivand F, Kadivar P, Sharifi HP. Psychometric Indexes Students' of the Social Emotional Competence Questionnaire ((SECO). Q. Educ. Meas. 2018; 9(33): 79-101. [<https://doi.org/10.22054/jem.2019.32968.1767>] [In Persian]
- 2- Saeedi KS, Abolghasemi A, Akbary B. Research Paper: The Effectiveness of Positive Thinking and Self-compassion Training on Cognitive Flexibility and Cognitive Failure in Girls With Primary Dysmenorrhea. Casp. J. Neurol. Sci, 2020; 6(1): 45-56. [doi: 10.32598/CJNS.6.20.221.1] [In Persian]
- 3- Davidson LA, Crowder MK, Gordon RA, Domitrovich CE, Brown RD, Hayes BI. A continuous improvement approach to social and emotional competency measurement. J. Appl. Dev. Psychol. 2017; 55: 93-106. [doi: 10.1016/j.appdev.2017.03.002]
- 4- Zhou M, Ee J. Development and validation of the social emotional competence questionnaire (SECO). The International Journal of Emotional Education. 2012; 4: 27-42.
- 5- Gratz KL, Roemer L. Multidimensional Assessment of Emotion Regulation and Dysregulation: Development, Factor Structure, and Initial Validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. J. Psychopathol. Behav. Assess. 2004; 26(1): 41-54. [doi: 10.1023/B:JOBA.0000007455.08539.94]
- 6- Staats S, Van Der Valk, IE, Meeus WHJ, Branje SJT. Longitudinal Transmission of Conflict Management Styles Across Inter-Parental and Adolescent Relationships J. Res. Adolesc. 2018; 28(1): 169-185. [doi: 10.1111/jora.12324]
- 7- Nekouee NS, Khademi-Ashkezari M, Hashemi Z. Development of a Package for Training Executive Functions and Examining its effectiveness on Response Inhibition and Emotional Regulation. Educ. Psychol. 2022; 18(66) 193-216. [<https://doi.org/10.22054/jep.2023.63185.3455>] [In Persian]
- 8- Ghanbarizarandi Z, Hasani J, Mohammadkhani S, Hatami M. The assessment of difficulty in emotion regulation and craving based on the sensitivity of brain-behavioral systems and levels of loneliness. Neuropsychology. 2018; 4(13): 47-66. [[20.1001.1.24765023.1397.4.13.4.8](https://doi.org/10.24765/023.1397.4.13.4.8)] [In Persian]
- 9- Ghaempour Z, Esmailian M, Sarafraz M. Emotion regulation in adolescents: the predicting role of family function and attachment. Thoughts Behav. Clin. Psychol. 2019; 14(51): 1-16. [In Persian]
- 10- Walter O, Shenaar-Golan V. Effect of the Parent-Adolescent Relationship on Adolescent Boys' Body Image and Subjective Well-Being. Am. J. Mens. Health. 2017; 11(4): 920-929. [doi: 10.1177/1557988317696428]
- 11- Momenjoo N, Rabbani R, Mirzaei Fandokht O, Ramezani Ghahderijani Z. Role of Religious Coping and Moral Intelligence in Predicting Students' Psychological Hardiness during the Coronavirus Epidemic. Pajouhan Sci J. 2021; 19(4): 25-32. [<http://psj.umsha.ac.ir/article-1-790-fa.html>] [In Persian]
- 12- Asghari Ebrahimabad M, Mamizade M. An Investigation into the Role of Psychological Flexibility and Hardiness in Explaining Soldiers' Psychological Well-Being. Research in Clinical Psychology and Counseling. 2018; 8(1): 37-51. doi: 10.22067/ijap.v8i1.67658
- 13- Rasool R. Psychological Hardiness among Undergraduate Students. Int. J. Soc. Relev. Concern. 2020; 8(10): 80-84. [doi: 10.26821/ijsrc.8.10.2020.8905]
- 14- Dockx J, De Fraine B, Vandecandelaere M. Tracks as frames of reference for academic self-concept. J. Sch. Psychol. 2019; 72: 67-90. [doi: 10.1016/j.jsp.2018.12.006]
- 15- Skomorovsky A, Sudom K. Role of Hardiness in the Psychological Wellbeing of Canadian Forces Officer Candidates. Military Medicine. 2011; 176: 7-12.
- 16- Ng SM, Lee TMC. The mediating role of hardiness in the relationship between perceived loneliness and depressive symptoms among older. Aging Ment. Heal. 2020; 24(5): 805-810. [doi: 10.1080/13607863.2018.1550629]
- 17- Chaghoosaz M, Asghari M, Reyhani M. Predicting students' tendency to risky behaviors based on psychological toughness, coping styles, and psychological resilience. J. Psychol. New Ideas. 2020; 6(10): 1-13.

[<http://jnip.ir/article-1-338-fa.html>] [In Persian]

18- Bahadori E, Khaeir M. The Relationship between Psychological Hardiness with Family Flexibility and Coping styles with Stress. *Psychological Models and Methods*. 2012; 2(7): 1-18.

19- Landi G, Pakenham KI, Boccolini G, Grandi S, Tossani E. Health Anxiety and Mental Health Outcome During COVID-19 Lockdown in Italy: The Mediating and Moderating Roles of Psychological Flexibility. *Front. Psychol*. 2020; 11: 109-118. [doi: 10.3389/fpsyg.2020.02195]

20- Shabannezhad A, Fazlali M, Mirzaian B. The mediating role of emotion regulation difficulty in the relationship between psychological flexibility and loneliness in infertile women. *IJPN* 2021; 9 (4) :74-83. [In Persian]

21- Bernstein, B. Packard, M H. Stressed Out! For Parents: How to Be Calm, Confident & Focused. 1 th ed. Familius. 2014.

22- Kobasa SC, Maddi SR, Kahn S. Hardiness and health: A prospective study. *J. Pers. Soc. Psychol*. 1982; 42(1): 168-177. [doi: 10.1037/0022-3514.42.1.168]

23- Marsh HW, Xu KM, Parker P, Hau KT. Moderation of the Big-Fish-Little-Pond Effect: Juxtaposition of Evolutionary (Darwinian-Economic) and Achievement Motivation Theory Predictions Based on a Delphi Approach. *Educ. Psychol. Rev*. 2021; 33(4): 1353-1378. [doi: 10.1007/s10648-020-09583-5]

24- Ren X, Ren X, Yan Z, Lu S, Zhou X. Parental Psychological Flexibility and Children's Behavior Problems in Rural Areas in Northeast China: The Mediation of Children's Emotion Regulation. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 2022; 19(23): 15788. [doi: 10.3390/ijerph192315788]

25- Fluja-Contreras JM, García-Palacios A, Gómez I. Parenting Intervention for Psychological Flexibility and Emotion Regulation: Clinical Protocol and an Evidence-Based Case Study. *Int. J. Environ. Res. Public Health*. 2022; 19(9): 5014. [doi: 10.3390/ijerph19095014]

26- Qian G, Wu Y, Wang W, Li L, Hu X, Li R, Liu Ch, et al., Parental psychological control and adolescent social problems: The mediating effect of emotion regulation.

Front. Psychiatry. 2022; 13: 995211. [doi: 10.3389/fpsyg.2022.995211]

27- Wang R, Li H, Sang B, Zhao Y. Emotion regulation as a mediator on the relationship between emotional awareness and depression in elementary school students. *Front. Psychol*. 2023; 14: 1127246. [doi: 10.3389/fpsyg.2023.1127246]

28- Seyed Mousavi PS, Kazemi Askarani H, Panaghi L. The moderating role of parental emotion regulation in the relationship between marital conflict and child emotion socialization. *Rooyesh-e-Ravanshenasi J*. 2021; 10(8): 125-134. [DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.8.9.3] [In Persian]

29- Carreras J, Carter AS, Heberle A, Forbes D, Gray SAO. Emotion Regulation and Parent Distress: Getting at the Heart of Sensitive Parenting among Parents of Preschool Children Experiencing High Sociodemographic Risk. *J. Child Fam. Stud*. 2019; 28(11): 2953-2962. [doi: 10.1007/s10826-019-01471-z]

30- Hayes SC, Luoma J, Bond FW, Masuda A, Lillis J. 13 Acceptance and commitment therapy: Model, processes, and outcomes. *Act Context Canonical Pap. Steven C. Hayes*. 2015; 44(1): 249-279. [doi: 10.4324/9781315745138-25]

31- Azizi A, Mirzaei A, Shams J. Correlation between Distress Tolerance and Emotional Regulation With Students Smoking Dependence. *Hakim Res. J*. 2010; 13 (1): 11-18. [<http://hakim.tums.ac.ir/article-1-608-fa.html>] [In Persian]

32- Kobasa SC. Personality and resistance to illness. *Am. J. Community Psychol*. 1979; 7(4): 413-423. [doi: 10.1007/BF00894383]

33- Kobasa SC. Stressful life events, personality, and health: An inquiry into hardiness. *J. Pers. Soc. Psychol*. 1979; 37(1): 1-11. [doi: 10.1037/0022-3514.37.1.1]

34- Khodabandelou M, Salehian MH. The effect of psychological toughness and self-efficacy in the acquisition of the martial arts leg kick skill. *Ido Mov. Cult*. 2023; 23(2): 6-12. [doi: 10.14589/ido.23.2.2] [In Persian]

35- Bond FW, Hayes SC, Baer RA, Carpenter KM, Guenole N, Orcutt HK, Waltz T, Zettle RD. Preliminary Psychometric Properties of the Acceptance and Action Questionnaire-II: A Revised Measure of Psychological Inflexibility and Experiential Avoidance.

[Behav. Ther. 2011; 42\(4\): 676-688. \[doi: 10.1016/j.beth.2011.03.007\]](#)

36- [Abasi E, Fti L, Molodi R, Zarabi H. Psychometric properties of Persian Version of Acceptance and Action Questionnaire -II. Psychological Models and Methods. 2012; 3\(10\): 65-80.](#)

37- [Zinsser KM, Gordon RA, Jiang X. Parents' socialization of preschool-aged children's emotion skills: A meta-analysis using an emotion-focused parenting practices framework. Early Child. Res. Q. 2021; 55: 377-390. \[doi: 10.1016/j.ecresq.2021.02.001\]](#)

38- [Zhuang, Miao; Wei, Xueyan; Jin, Xinyi. Mother's Parental Psychological Flexibility and Children's Self-reliance Behaviors in Chinese Primary School: The Mediating Role of Resilience Journal of Child and Family Studies; New York Vol. 32, Iss. 5, \(May 2023\): 1360-1370. \[doi:10.1007/s10826-023-02575-3\]](#)

39- [Salehi H, Hoseinian S, Yazdi S.M. The Relationship Cognitive Flexibility and Self-Differentiation with Successful Marriage: The Mediating Role of Cognitive Emotion Regulation. The Quarterly Journal of Woman and Family Studies. 2022; 3\(3\): 80-101. \[doi: 10.22051/jwfs.2021.34813.2635\]\[In Persian\]](#)

40- [Du Paul GJ, Evans SW, Mautone JA, Owens JS, Power TJ. Future Directions for Psychosocial Interventions for Children and Adolescents with ADHD. J. Clin. Child Adolesc. Psychol. 2020; 49\(1\): 134-145. \[doi: 10.1080/15374416.2019.1689825\]](#)

41- [Wang C, Zhang T, Xu W, Ruan H, Tang J. Social capital, technological empowerment, and resilience in rural china. Int. J. Environ. Res. Public Health. 2021; 18\(22\): 11883. \[doi: 10.3390/ijerph182211883\]](#)